

Kök Hücrede Nakil Sürecinde Bağışçıların Davranış Modelleri

Dr. Şenay CANPOLAT

Kök Hücre Kazanım ve Koordinasyon Birim
Yöneticiliği Birim Yöneticisi

senay.canpolat@kizilay.org.tr

ULUSLARARASI

KAN

**GÜVENLİĞİ
VE HEMOVİJİLAN**

Kongresi

TÜRK
KIZILAY

TÜRK
KIZILAY

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst

T.C. Sağlık Bakanlığı

Türk Kızılayı

07.11.2013

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Initiated under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanqam
TÜRK KIZILAY
Facing Ignorance
Network

Türk Kızılayı'nın Görevleri

Kök Hücre Bağışçısı Kazanımı
(13 Gönüllü Verici Merkezi)

Eşleşme Süreçleri

Nakil sürecinde Bakanlık ve
bağışçılar arasında
koordinasyonun sağlanması

Gönüllü Verici Merkezleri

Dünya Kemik İliği Gönüllü Vericileri Kayıt Merkezi (WMDA)

36.300.011

TÜRKÖK Kemik İliği Bankası

637.033

TÜRKÖK Kemik İliği Bankası (WMDA 01.05.2016)

424.999

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

European Blood Inspection System
EUROPEAN UNION Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanquin

 THN International
Haemovigilance
Network

1.570 NAKİL
(76 Yurt dışı)

ULUSLARARASI
KAN
GÜVENLİĞİ
VE HEMODİLANS
Kongresi

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

175

ANKETİN
ANALİZİ

500

KÖK HÜCRE
BAĞIŞÇISI

28 DK.
ORTALAMA
GÖRÜŞME
SÜRESİ

%65
YÜZ YÜZE

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg
gemeinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

Sanquin THN

International
Haemovigilance
Network

Demografik
Veriler

Aferez
merkezleri

Bağışçı
duygu ve
davranışları

24
Soru

Türk
Kızılay

Yöntemler

T.C. Sağlık
Bakanlığı

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

Sanquin

IHN

International
Haemovigilance
Network

%71
ERKEK

%73
DÜŞÜK GELİR
%3
YÜKSEK GELİR

33
YAŞ
ORTALAMASI
(MİN 20 – MAX 56)

%40
LİSANS
EĞİTİMİ

%61
EVLİ

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hesse
gemeinnützige GmbH

FuBIS
European Blood Inspection System
under the Public Health Supervision of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

Sanguin

THN

International
Haemovigilance
Network

**TÜRK
KIZILAY**

ULUSLARARASI

KAN

GÜVENLİĞİ

• VE HEMOVİJİANS

Kongresi

Hangi kanal ile kök hücre bağışısı adayı olmaya karar verdiniz?

Türk Kızılay'ına kan bağışısı/kök hücre eğitimleri sırasında

Aile ve kişinin çevresinde hasta bulunması

Medyadan gördüğüm bir içerik sebebiyle

Deutsches Rotes Kreuz +
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

EuBIS
Tavsiye

Sanquin

THN

International
Haemovigilance
Network

Hangi amaçla kök hücre bağışçısı adayı oldunuz?

• **%67,7**

- Hayat kurtarmak
- Yardımcı olmak

• **%12,1**

- Dini inançlar
Merhamet
- İyi insan olma

• **%9**

- Toplumsal görev
- Toplumda pozitif
kimlik

• **%8,1**

- Empati
- Başkasından iyilik
beklentisi

• **%2,7**

- Kendinde olumlu öz
imaj (Değerli
hissetme, Gurur)

• **%0,4**

- Farkında olmadan
bağışçı olma

Hangi amaçla kök hücre bağışçısı adayı oldunuz?

BAĞIŞÇILARA AİT CÜMLELER

Ben bedenimde bir can taşıyorum, onu birine vermem **lazım**, birine can olabilmek için.

Hiç tanımadığım birinin hayatına dokunmak istedim. Bizden başka umutları yok.

Bir insanı kurtarmanın bütün insanlığı kurtarmak olduğuna inanarak, Allah rızası için verdim.

Bağışçı adayı olarak kaydınız gerçekleşirken Kızılay'da görevli personel tarafından gereken destek sağlandı mı?

Bağışçı adayı olduktan sonra hiç eşleşme gerçekleşmesi ihtimalini aklınıza getirmiş miydiniz?

Deutsches Rotes Kreuz +
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Dedicated under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

Sanquin

THN International
Haemovigilance
Network

Hayır Evet

Eşleşme ihtimali düşüncesi ile hangi duyguları hissetmişsiniz?

EVET

Çok dua ettim eşleşme olsun diye. Allah duydu sesimizi, kısa sürede eşleşme sağlandı.

Eşleşme olmasını istedim. Çevremde bağışçı olanlar vardı, uzun süredir bekliyorlardı şans yüzlerine gülmemişti.

Dört gözle bekledim, Allah benim istediğimi verdi.

Eşleşme ihtimalini neden aklınıza getirmediniz?

HAYIR

Unutmuştum.

Rüyamda görene kadar aklıma gelmemişti. 2 gün sonra eşleşme haberi geldi.

Hiç olmayacakmış gibi... Bir kuyuya taş atarsın olup olmayacağını bilemezsin.

Bir hastayla eşleşmeniz olduğunda olumlu/olumsuz ne hissettiniz?

OLUMLU

- Fırsat
- Mucize
- Piyango, Şanslı
- Seçilmişlik hissi
- Ayrıcalık
- Empati
- Sorumluluk hissi
- Merak
- Mutlu
- Değerli
- Gurur
- Heyecan
- Şaşkınlık
- Coşku
- Huzur

Bir hastayla eşleşmeniz olduğunda olumlu/olumsuz ne hissettiniz?

OLUMLU

Kararsız duygular yaşadım. Kısıtlı bir havuzun içinden seçilmiş, ayrıcalıklı biri gibi hissettim.

Mutluluktan ağladım, manevi milli piyango vurdu.

Bir ailenin duasıdasınız, siz o duaların karşılığısınız.

Çok heyecanlandım, mutlu oldum, şanslı hissettim, işlerimi nasıl planlamam gerek tereddütünü yaşadım.

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Directed under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanquin

 THN International
Haemovigilance
Network

OLUMSUZ

Deutsches Rotes Kreuz +
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

- Korku - Endişe
 - Kendi sağlığının bozulması
 - Bağışçının zamanını ayarlayamaması
 - Hastanın iyileşememesi
 - Hastaya zamanında yetişememe
- Üzüntü
- Bilinmezlik hissi
- Güvensizlik

TÜRK
KIZILAY

Bir hastayla eşleşmeniz olduğunda olumlu/olumsuz ne hissettiniz?

OLUMSUZ

Bir bilinmeyene gittiğim için korktum, cesaret istiyor, ama kararlıyım.

Hastanın kim olduğunu ve durumunu bilemediğim için bir bilinmezlik hissediyorsun.

Kök hücre bağışlarsam ailemden birine lazım olduğunda veremem diye korktum.

Telefonda arandığım zaman ilk başta dolandırıcı olma ihtimaliniz aklıma geldi.

Nakilden sonra hastaya müdahalede geç kalınır, ya iyileşemezse.

- Hasta ile bağ kurduğunu hissetmek
- Empati
- Sorumluluk duygusu
- Hayat kurtarma fırsatı
- İnanç - Seçilmişlik hissi - Manevi tatmin
- Örnek olmak
- Hasta ile ilgili bilgiler (Yaş)

Bağışta bulunduğunuz kişiyle ilgili hissettiğiniz duygular nelerdir?

- Tanıyormuş hissi (Çocuđu, kardeşi, ikizi, aileden biri gibi)
- Karşılıksız sevgi
- Hastanın şanslı olduğu düşüncesi
- Merak (Hastanın fiziksel görüntüsü, hastanın neler düşündüğu)
- Empati

Bağışçılara ait cümleler

Benim de çocuğum var, ya bu benim oğlumun başına gelseydi.

Çocuklarıma örnek olabilmek, onlara merhamet duygusunu aşılatabilmek istedim.

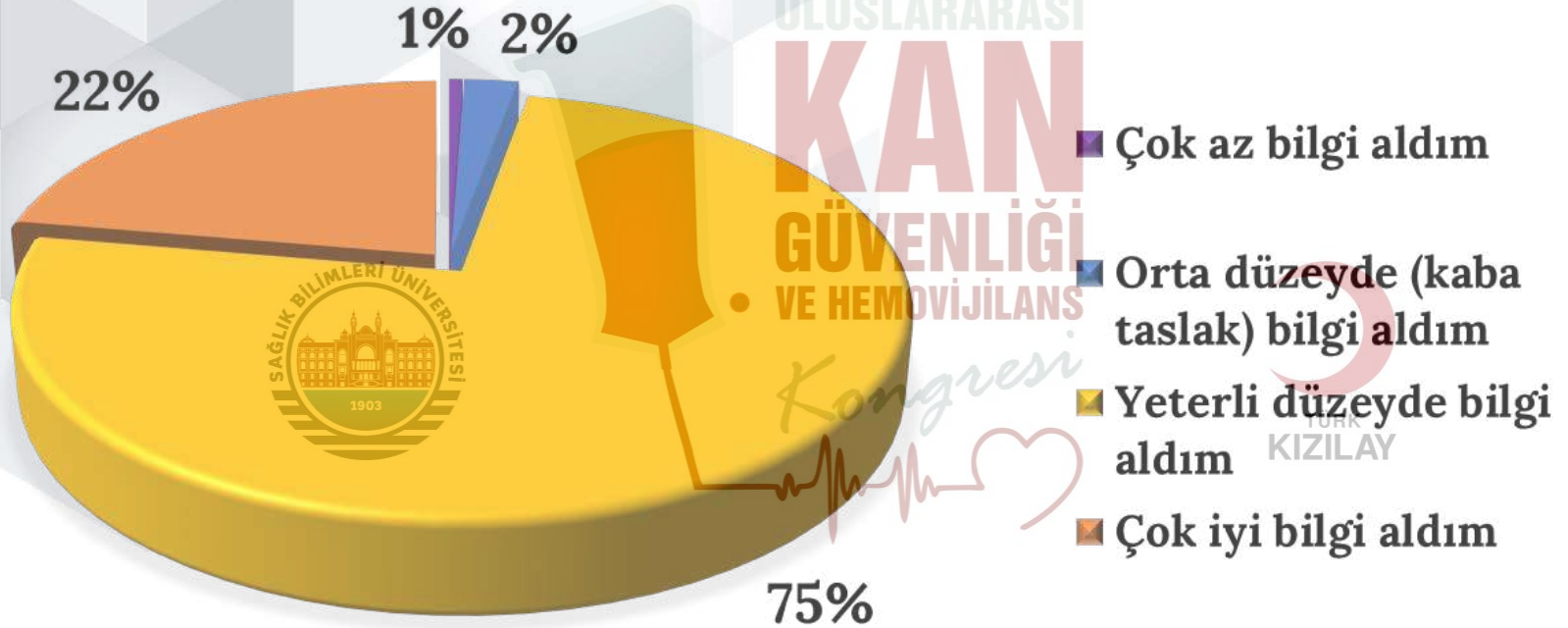
Kabul etmesem vicdan azabından uyuyamazdım.

"Sizin en hayırlınız insanlara faydası dokunandır" hadisi teşvik etti. O en hayırlı kişi olmak istedim.

Gözümü kapattığım zaman hastanın ailesinin sevinci, mutluluğu gözümün önüne geldi.

Eşleşme sürecinde Kızılay tarafından yeterince bilgilendirildiniz mi?

Kızılay bilgilendirmesinden sonra çevrenize danıştınız mı?

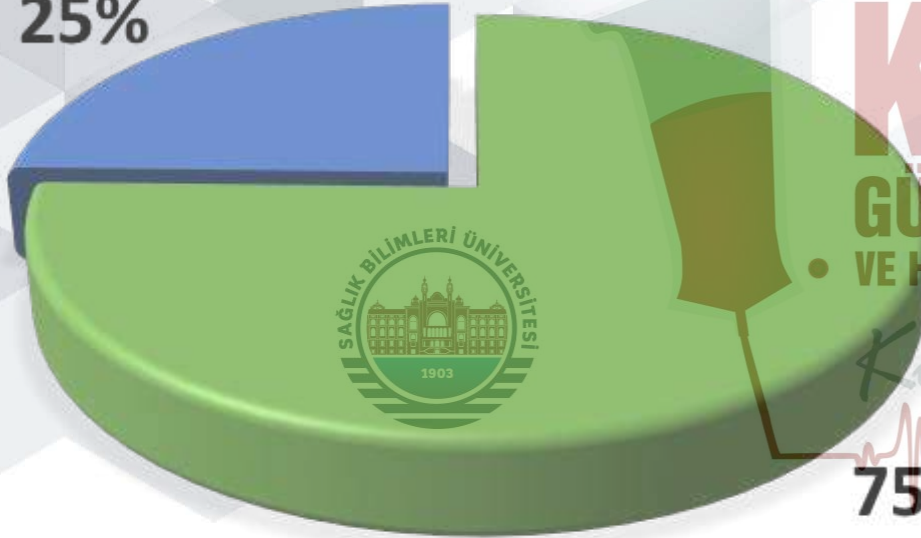

Deutsches Rotes Kreuz +
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

Çevrenize danıştıysanız olumlu ya da olumsuz karşılayanlar oldu mu?

25%

Sağlığına zarar gelme
endişesi

Güvensizlik

Bağışçılara ait cümleler

Çoğunlukla olumlu karşılandı, olumsuz karşılayanları da ben teşvik ettim.

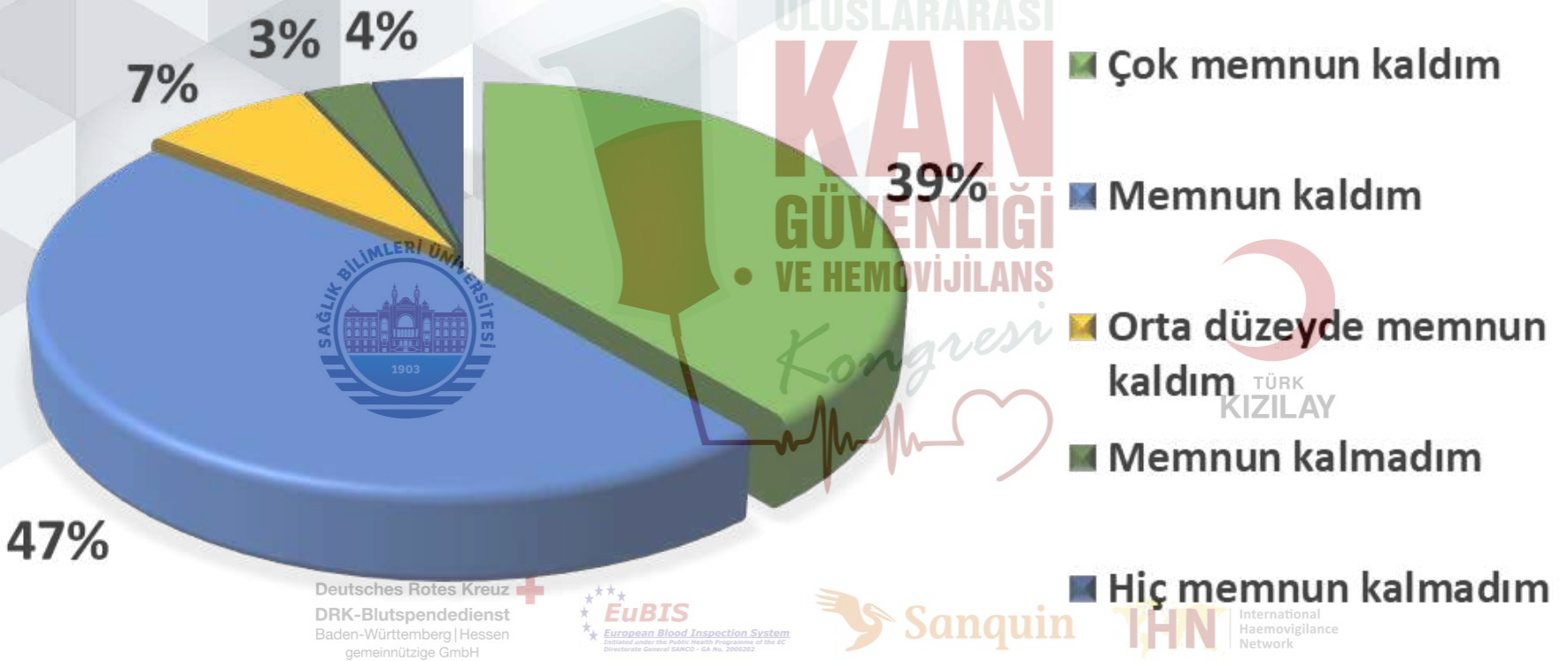
Nasıl cesaret ettiğimi, nasıl güvendiğimi, hastayı gördün mü diye soranlar oldu. Ben güvenmeyi tercih ettim.

Bir hemşire kulaktan dolma bilgilerle (spermelerin zarar göreceğini, kaşıntı olacağını iddia ederek) vazgeçirmeye çalıştı.

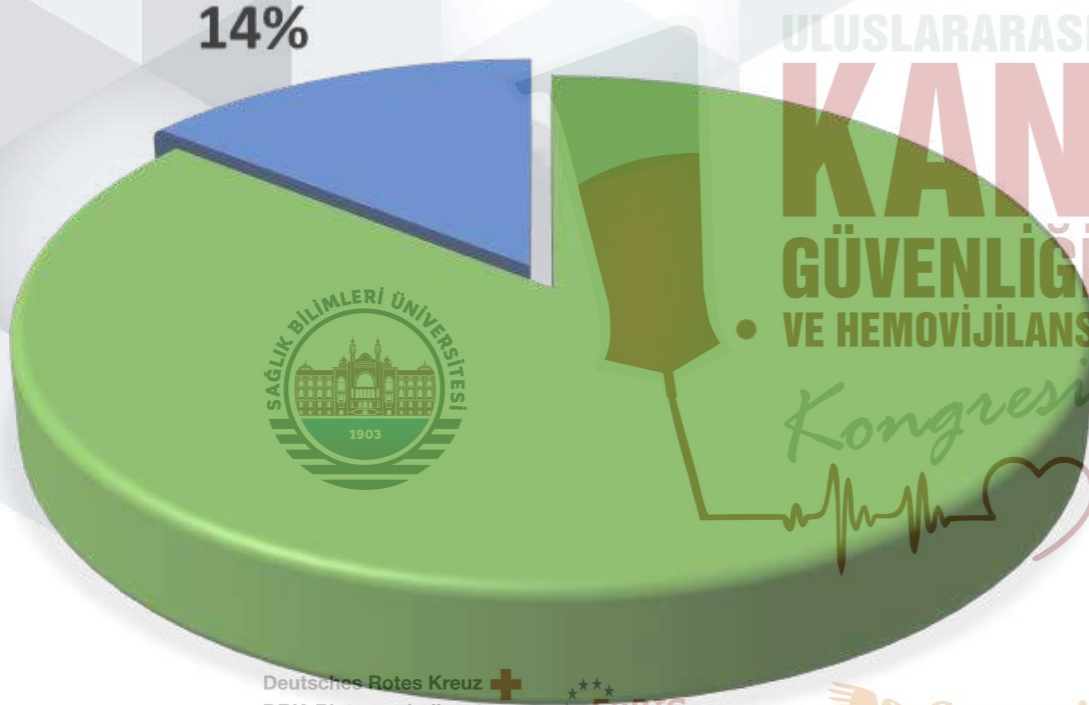
Bazı insanlar bir futbolcunun hayatında ancak 1-2 kez topu doksana atması gibi şanslı bir fırsat olduğunu söyleyerek teşvik etti.

Sağlık kontrolü ve nakil süreçlerinde Sağlık Bakanlığı'nın bilgilendirmesinden ve işleyişten memnun kaldınız mı?

Hangi yöntemle kök hücre bağışında bulundunuz?

Periferik
Kemik iliği
KIZILAY

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

EUBIS
European Blood Inspection System
Initiated under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

Sanquin

THN
International
Haemovigilance
Network

Kemik İliği Yöntemi

- Korku
 - Ameliyathane ortamı
 - Anestezi
 - Sağlığına zarar gelme endişesi
- Tedirginlik, panik
- Rahat
- Mutluluk

Deutsches Rotes Kreuz +
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Dedicated under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GR No. 2006202

Periferik Yöntem

- Hastanın yaşadığı ağrıları düşününce aşının neden olduğu ağrıyı unutmak
- Süresi çok uzun
- İşlem tamamlandıktan sonra rahatlama
- Korku, panik, endişe, tedirginlik
- Beklediğinden kolay olması

TÜRK
KIZILAY

THN
International
Haemovigilance
Network

Aşılama sürecinde ve kök hücre toplandıktan sonra hangi yan etkileri yaşadınız?

Kemik iliği yöntemi ise bağış sonrasında hangi yan etkileri yaşıadınız?

Bağıştan sonra normal yaşamınıza dönmeniz ne kadar zaman aldı?

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

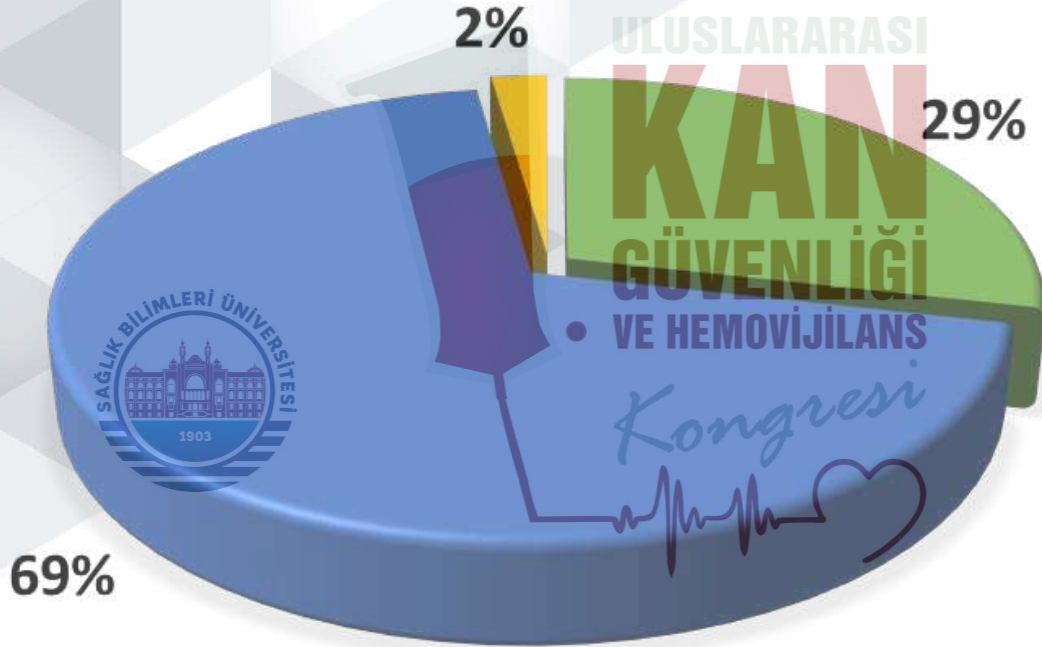

EuBIS
European Blood Inspection System
Dedicated under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanquin

 THN International
Haemovigilance
Network

Nakil Merkezi'ndeki personel sizinle yeterince ilgilendi mi?

Kök hücre toplandıktan sonraki süreçte Sağlık Bakanlığı'nın ilgisi ve takibini yeterli buldunuz mu?

Deutsches Rotes Kreuz +
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeingützig GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

Sanquin THN International Haemovigilance Network

■ İlgisi ve takibi yeterliydi

■ Orta düzeyde ilgi ve takip gösterdiler

■ İlgisi ve takibi yeterli değildi

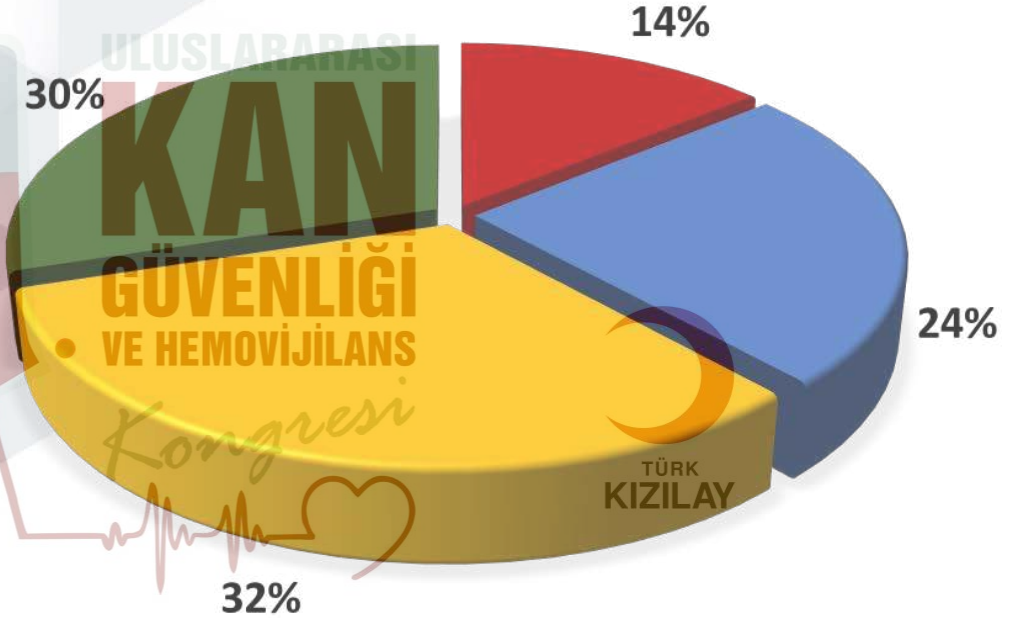

Hastanın durumuyla ilgili bilgi talep ettiniz mi? Nasıl bir bilgiye ulaştınız? Bu size neler hissettirdi?

Bilgi talep edenler
• %64

Bilgi talep etmeyenler
• %36

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg
gemeinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System

Sanguin THIN
International Haemovigilance

■ Hasta ex Talep ettim, ama bir bilgiye ulaşamadım ■ Hasta iyileşti ■ Hastanın tedavisi devam ediyor

- Yaşamın değerini/sağlığın önemini fark etme
- Manevi tatmin, huzur, rahatlama
- Hayattaki amacını gerçekleştirme
- Görev bilinci, örnek olma
- Kahraman, gurur, fetih yapmış gibi, ödöl kazanmış gibi
- Merak

ÖNE ÇIK,
hayat kurtar

KAN
GÜVENLİĞİ
VE HEMOVİJİLANS

Kongresi

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

 EuBIS
European Blood Inspection System
Initiated under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanquin

 THN International
Haemovigilance
Network

ÖNE ÇIK,
hayat kurtar

KAN
GÜVENLİĞİ
VE HEMOVİJİLANS

Kongresi

ches Rotes Kreuz +
Blutspendedienst
Württemberg | Hessen
meinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Initiated under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanquin

 THN International
Haemovigilance
Network

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

 EuBIS
European Blood Inspection System
Certified under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanquin

ULUSLARARASI
KAN
GÜVENLİĞİ
• VE HEMOVİJİLANS

Kongresi

TEŞEKKÜRLER

Deutsches Rotes Kreuz
DRK-Blutspendedienst
Baden-Württemberg | Hessen
gemeinnützige GmbH

EuBIS
European Blood Inspection System
Directed under the Public Health Programme of the EC
Directorate General SANCO - GA No. 2006202

 Sanquin

 THN International
Haemovigilance
Network